

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond : 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Serbările dela Carei

Congresul general al Agrului — Mulțime mare la praznic — Atacurile nesăbuite ale adversarilor se pun la punct — O demnă și grandioasă procesiune euharistică.

Serbările dela Carei

Congresele Agrului, toate, au fost manifestațiuni impunătoare. Adevărat că cel din anul trecut, dela Lugoj, — prin faptul că l-a onorat cu prezența Sa însăși Maiestatea Sa Regele Carol II, — s'a desfășurat cu un fast neegalat de altul, totuși, nici grandioarea acestuia dela Carei nu se poate pune la îndoială.

Ne-am manifestat și la Carei de ceace suntem: o forță conștientă și disciplinată, care nu se spărie de spectre, nici pe răuvoitori în carne și oase.

Faptul acesta, evident ne umple de mândrie, și ne înalță conștiința. Pentru că se constată încă odată nu numai necesitatea imperativă a acestei organizațiuni, ci — dată fiind atmosfera de înaltă spiritualitate și naționalism integru, în care s'a desfășurat — se evidențiază și utilitatea elecventă a Agrului.

S'a dovedit, și de astădată, că Agrul lucrează, trăiește. Că pune în mișcare masele. Că masele aceste știu să se încoloneze conștiente sub steagurile salvatoare și înălțătoare de suflete ale Bisericii. Că și înțeleg rolul și rostul ce-l au ele tocmai la granița de vest a țării de-a ne fi neclătinată pavăză nu numai în ordinea patriotică a lucrurilor, ci mai pe sus de toate în ordinea învierii sufletești. Și, în sfârșit, că nu se rușinează a mărturisi pe Euharisticul Isus, în văzul și auzul tuturor.

Da, Agrul trăiește. Viața lui începe să pulseze și în cele mai dosite cătunuri, parohii. Rețeaua cadrelor sale se întinde nestingherită, se organizează, se încheagă. Luminile activității sale scânteiază în tot cuprinsul mitropoliei, în spiritul credinței în Dumnezeu și biserică, în spiritul iubirii de aproapele și a neamului.

Ci viața nu comportă în sine numai forța de existență. Ea se manifestă și pe frontul rezistenței, al capabilității de a înfrunța și a respinge atacurile. Aici mai ales a fost tare Agrul. Și a fost tare pentru că a știut să răspundă creștinește: dușmăniei cloocitoare a știut să-i răspundă cu mâna întinsă spre pace, toporului ucigaș cu pâinea caldă a dragostei.

În această ordine de idei finem să subliniem nu numai contribuția luminoasă a Păr. Dr. Titus Malai, Aug. Cosma și a Dlui Gelu Egri, nu numai discursul calm dar hotărât, logic și captivant al Dlui președinte Valeriu Pop; Ministrul justiției, ci mai pe sus de toate entuziasmul fără seamăn al publicului, care la fiecare frază ce se citea dădea furtunos semnele aprobării sale neprecupețite. O dovadă în plus, că ideile ce s'au ventilat, hotărârile ce s'au luat, acopăr întru toate ideile și

durerile acestui public, a bisericii noastre întregi, și-ar fi o imprudență de niertat ca factorii răspunzători să nu le ia în considerare, și să nu caute o rezolvire norocoasă acestor postulate.

Merită, în sfârșit să menționăm unitatea de vedere între Biserica conducătoare și între păstorii ei. În punctul acesta fie-ne permis a ne gândi la simplul fapt, că a fost suficient un singur glas de chemare, și toată suflarea a alergat să facă prezență la apel. Și aceasta nu numai la Carei, la congresul general, ci la toate congresele eparhiale. Concluzia? Agrul începe să devină oaste vitează și disciplinată.

Îndrăznească, dar, și mai departe Agrul. Ogorul lui suportă încă multă cultură. Spiritul lui are încă teren suficient asupra căruia să-și întindă aripile. Binecuvântarea Cerului nu va întârzia.

Românii și Roma papală

— Cuvântul d. Valer Pop —

Intrându-ne în congres general la Carei-Mari, în prezența înalților Arhieriei și Bisericii Române Unite, și înconjurați de neobișnuita afluență a zecilor de mii de credincioși din aceste ținuturi de Dumnezeu binecuvântate ale României, suntem stăpâniți cu toții de o adâncă emoție și mulțumire sufletească, din cauza dragostei și devotamentului pe care credincioșii de pretutindeni o arată sfintei noastre biserici. În această atmosferă de căldă mulțumire sufletească nu putem să nu evocăm congresul general al Agrului, ținut în anul Domnului 1934, la Lugoj. *Congresul dela Lugoj* a întrecut în măreție tot ce inima noastră de români și de creștini ar fi putut vreodată dori.

Înălțătoarea sărbătoare dela Lugoj a fost onorată de înalta prezență a Maestății Sale Regelui Carol al II-lea, (sala în picioare ovalonează îndelung), înconjurat de cel mai înalt demnitar al țării, iar M. S. Regele, primit cu entuziasmul delirant și devotamentul neclintit al zecilor de mii de români uniți, adunați în Lugojul bănașean, a rostit una din acele minunate cuvântări ce nu se uită niciodată, rămânând un îndreptar neperitor al vieții noastre publice. Cuvintele de înaltă înțelegere pentru importanța credinței și pentru rosturile Bisericii române unite în viața națională, rostite de Augustul nostru Suveran, sunt cea mai prețioasă răsplătă a vredniciei noastre din trecut și a chemării prezente și viitoare a Bisericii române unite.

Oricât de mult ne-ar fi mângălat și ne-ar fi încântat Augustele cuvinte auzite la Lugoj, nu aceste sunt motivul adânc al neclintitei iubiri ce purtăm Suveranului și al devotamentului neștrămutat ce încălzește toate inimile pentru idela monarhică. Suntem trup din trupul românesc și sânge din sângele românesc, iar această nație cu un trecut aproape bimilenar nu a putut concepe în cursul existenței sale și nici nu a realizat vreodată o altă formă de guvernământ decât cea monarhică. Suntem în același timp parte integrantă din Biserica Romei. Biserica catolică dela început și până astăzi a avut o orânduire monarhică, care ține de însăși esența acestei biserici, iar ceace ea a socotit de sigur bun și util pentru sine, nu a pregetat și nu va înceta niciodată de a arăta ca sigur bun și util pentru orânduirile omenesti, atât de mult, încât consideră regalitatea ca fiind de drept divin. Ca români și ca uniți în credință cu Roma, toți fiii acestei biserici sunt și vor rămâne pentru totdeauna zid și temelie indestructibilă, pe care regalitatea românească poate clădi și se poate bizui în orice împrejurări.

Biserica unită este biserică românească. Unirea cu Roma în curs de 200 de ani, nu ne-a impledecat să fim devotați intereselor națiunii din care facem parte. Mai mult: această unire a promovat redeșteptarea națională a poporului românesc, a stimulat formarea conștiinței naționale și a contribuit într-o largă măsură la realizarea unității naționale. Nici nu putea să fie altfel, deoarece biserica catolică din care facem parte, nu este internațională — să se înțeleagă odată pentru totdeauna —; biserica catolică este universală. Universalitatea nu implică o negațiune a naționalității. Biserica Romei a dat necontentit dovadă, în curs de 19 veacuri, că nu numai că nu pune piedecă în calea dezvoltării firești a națiunilor, ci promovează și facilitează cristalizarea omenirii în națiuni și contribuie la desăvârșirea acestor nații. Multe din națiunile de astăzi în plin progres de afirmare pe țărâm intelectual și material, își datoresc existența ocrotirii părintești, pe care în cadrul universalității sale Biserica Romei a știut să o dea fiecăreia din ele. Să nu ezităm a recunoaștem că și noi românii avem de plătit un tribut în această privință. Dacă însă Biserica Română Unită în trecut a fost un dig de care s'au spart neputincioase toate valurile dușmănoase națiunii române, în viitor tot atât de mult va fi pavăza neclintită și nebrătată a românismului împotriva oricăror acțiuni fășice

sau clandestine, îndreptate contra integrității noastre teritoriale și morale.

Afirmațiunile iresponsabile caută să prezinte pe *Sfântul Părinte* ca ocrotitor a unor acțiuni lumești potrivnice nouă românilor. Ce temel se poate pune pe documentarea pe care se sprijină aceste afirmațiuni de ultimă oră? Prea bine cunosc mistificările la care s'a dat autorul acestor informațiuni și în alte chestiuni, pe care le-a tratat, ca să nu mă simt îndemnat să pun în gardă pe toți cei de bună credință față de acest pretins aparat documentar și științific. Ceeace însă am aflat personal, și ceeace a aflat orice român care a avut onoarea să-l vadă pe *Sfântul Părinte*, trebuie s'o mărturisim în mod public: *Sfântul Părinte* a arătat în orice ocazie, și în fața oricui, o afecțiune și o dragoste cu totul excepțională, nu numai pentru Biserica română-unită, ci față de întreaga nație românească precum și față de destinele mărețe din viitor ale României noastre pe vece întregite. Donațiile în valoare de zece de milioane de lei, făcute instituțiilor din Blaj, Episcopiei din Cluj, Colegiului Român înălțat la Roma, Biserica minunată din Forul Traian donată Românilor, sunt numai unele din faptele și gesturile *Sfântului Părinte* ce în mod atât de fericit și concludent confirmă sentimentele ce le exprimă și le nutrește față de națiunea românească.

Acestor realități de netăgăduit ce li s'ar putea opune? *Concordatul* care nu recunoaște alipiarea Basarabiei sau care are un substrat potrivit intereselor românești? Ce îndrăzneală mistificarea! Suntem la largul nostru ca să spulberăm odată pentru totdeauna aceste neadevăruri. Cu toate că la 1878 România a pierdut mișelește județele din sudul Basarabiei, totuși *Sfântul Scaun* a menținut parohiile catolice din cele trei județe răpitate nouă, sub jurisdicția Episcopului catolic de Iași, și 40 de ani de domnie rusească nu au putut determina pe *Sfântul Părinte* să dispună desmembrarea acestor parohii dela o jurisdicție rămasă pe teritoriul României. Unirea Basarabiei deci, nu a reclamat nici o măsură în ce privește biserica catolică din sudul Basarabiei. În ce privește celelalte județe din

acumpa provincie dintre Nistru și Prut, *Sfântul Scaun* la 2 August 1921, cu mult înainte de încheierea concordatului, din proprie inițiativă, printr'un decret a rupt toate parohiile catolice din Basarabia, dela Episcopia de Tiraspol și le-a alipit și unit pe vece Diecezei de Iași. Astfel în momentul încheierii *Concordatului* statul teritorial al Basarabiei era pe deplin ratificat de *Sfântul Scaun*, și după cum nu era nevoie de o recunoaștere nouă că Arhiepiscopia din București sau Metropola din Blaj aparțin României, tot astfel nu era nevoie de această recunoaștere pentru Episcopia de Iași, din care făcea parte integrantă pentru totdeauna toată Basarabia.

Concordatul a fost tratat și încheiat de I. I. C. Brătianu, Mareșal Al. Averescu, C. Banu, Alexandru Lapedatu, Octavian Gogu, Vasile Goldiș; au mai colaborat la întocmirea și realizarea lui Dr. C. Angelescu și Nicolae Titulescu, toți bărbați de stat al căror patriotism de-o parte și dragoste pentru biserica ortodoxă de altă parte, ar fi o injurie să-l demonstrăm sau să-l justificăm. Dacă ei au crezut că încheind *Concordatul* fac o faptă românească și în același timp compatibilă cu interesele bisericii ortodoxe, nu argumentele trase de păr a unor stăpâniți de idei preconcepționate vor putea convinge opinia publică a *Tării Românești* că ceeace s'a făcut a fost potrivit intereselor naționale și constituie un act de dușmănie față de Biserica ortodoxă română. Nu este locul de a combate toate argumentele ce se invoacă în sprijinul campaniei începute. Se va face la timpul său și la locul cuvenit, când opinia publică va vedea că cei ce inițiază această campanie sunt sau de rea credință, sau nu și-au dat osteneala să cunoască nici constituția, nici legile țării, nici faptele, fără de cunoașterea cărora într-o problemă atât de importantă, nimeni nu are voie să se rostiască.

Atunci se vor înălța și cei a căror bună credință a fost surprinsă printr'un aparent lux de documentare împotriva catolicismului românesc și a *Concordatului*, de cineva, care cu câțiva ani în urmă, era hotărât să militeze, probabil cu tot atâta convingere „desinteresată”, pentru

încadrarea Bisericii române ortodoxe în Biserica Romei. E suficient să afirmăm, fără putință de desmăștiare, că denunțarea *Concordatului* ar face un serviciu incomensurabil tocmai dușmanilor noștri din afară.

Nu mă sfiesc să accentuez din nou că o războire și o *sfâșiere între cele două biserici* românești pe orice chestiune, deci și pe chestiunea *concordatului*, ar fi o calamitate națională din care nu ar putea să profite decât elementele anarhice și subversive, cum și dușmanii României.

Câmpul de activitate pentru cele două biserici este atât de imens și putința de colaborare pe tărâm național, moral și social atât de evidentă, încât oricine ar căuta să îndrepte energiile acestui neam dela munca armonioasă și frățească în folosul consolidării noastre naționale, către lupte fratricide și răscolitoare de patimi ce întanescă dreapta judecată, ar săvârși un act de nesocotire a intereselor superioare și permanente ale nației românești.

De aceea, pe cât de hotărâți suntem de a apăra cu tot devotamentul patrimoniul spiritual și național ce ne-au lăsat înalțații în Biserica românească unită în credință cu Roma, tot atât de hotărâți suntem a refuza, spre mărirea lui Dumnezeu și pentru binele patriei noastre, orice luptă fratricidă, în adâncă convingere că și Biserica română ortodoxă împărtășește și va împărtăși întotdeauna aceste înalte, nobile sentimente creștinești și românești.

Nu mai astfel, în ziua supremă judecării și unii și alții vom putea rosti cu inima curată: Doamne, aceasta este via pe care a sădit-o dreapta ta!

* * *

Revista serbărilor

Zile întregi Caroi nu au cunoscut odihna. S'a muncit zi și noapte. Agrul local în frunte, și alături de el celelalte autorități și societăți. Orașul întreg s'a pavozat și s'a împodobit cu mare strălucire.

Foiața „Unirii”

Realități, nu basme

Există încă destul oameni cu carte și cu alere de savanți, cari se încăpăținează întru a nega posibilitatea oricărei intervenții divine în fenomenele miraculoase ce se produc mereu la stânca dela *Lourdes* din munții Pyrenelor. Mai mult: acești pretinși savanți, cu o îngâmfare incalificabilă, pretind că e nedemn pentru știință a se dejosii la studierea unor astfel de fenomene, cari, dacă nu sunt inexistente, sunt cel puțin exagerate și necontrolate.

Astfel de păreri unilaterale se izbesc, în mod fatal, de neclintitul adevăr mai clar ca lumina soarelui și mai palpabil și decât materia inertă. Deoarece, din primele momente de existență a *Lourdes-ului*, — ca izvor de tămăduiri minunate, — și îndată ce autoritatea bisericească în armonioasă înțelegere cu știința medicală și-a spus cuvântul său, s'a instituit oficial și sistematic, un *Birou de constatări medicale*, din cel mai celebrul bărbați al științei medicale. Menirea acestui birou este, ca stând mereu de veghe, să examineze cu minuțiositate și severitate până unde merge știința puterilor omenești, și de unde intră în acțiune supranaturalul. Analele acestui birou cunosc chiar medici necredincioși ostentativ porniți împotriva fenomenelor dela *Lourdes*,

cari, făcând parte mai multă vreme din acest birou, au devenit cei mai buni catolici și adoratori ai sf. Fecioare.

Dar să lăsăm să ne vorbească faptele, mai concludente decât toate cele înșirate până aci. Desprindem deci, trei minuni, date publicității de preș. biroului de constatări medicale *Doctorul Vallet*, acum de curând în „Le Journal de la Grotte”, și pe cari le dăm în traducere. — Dăm, deci, cuvântul omului de specialitate, medicului Dr. Vallet:

„De o grație specială a fost învrednicit credinciosul *Fernand Legrand*, făcând parte din pelerinajul celor dela *Evreux*, în toamna anului 1934.

Acest bolnav, în etate de 26 ani, s'a bucurat de o sănătate excelentă până'n 1929. La această dată, un glonte de vânătoare, intrat în gamba piciorului stâng necesitase amputarea membrului sub genunche. Cicatrizarea se efectuase în mod normal. Rănitul se vindecase în așa măsură, încât cu ajutorul unui aparat de umblat, el putea îndeplini funcția unui salahor la un comerciant de cărbuni, purtând chiar saci pe spate în decursul zilei. Forța sa musculară era foarte mare. El avea talia unui atlet.

În luna Iulie 1932, o durere surdă se făcu simțită sub genunchiul stâng, la jumătate distanță între genunche și ciuntitura amputației. Umflătura se declară, se urcă la rînichi, febra se manifestă ... durerea e neîn-

treruptă ... starea generală se schimbă, pofta de mâncare dispare, iar slăbirea e progresivă.

Bolnavul este îngrijit în spitalul din Clermont (de l'Oise) apoi, în 20 Martie 1933, strămutat, cu mențiunea de: *incurabil*, la spitalul din Vernon, sub tratamentul Doctorului Decrette.

Răul se întărește; inima însăși este atacată. Brațul drept și ambele gambe sunt imobilizate de medici.

Înșepenirea încheeturilor e completă.

Durerea pe care o suferă bolnavul este cumplită. Ușurări ei nu simte decât atunci când i-se dau picături de morfină, reînolte de mai multeori în fiecare zi.

Doctorul Decrette declară că prognosticul bolnavului este foarte grav, boala fiindu-l incurabilă și neputând avea decât un singur desnodământ: *desvoltarea progresivă a paraliziei până la moarte*.

La începutul lui Septembrie 1934, starea sa e următoarea: înșepenire absolută în poziția orizontală ...; cea mai mică atingere îl reînvie durerile. Doctorul îl liniștește cu morfină și îl susține inima cu ulei de camfor și cu tonice.

Bolnavul e transportat la *Lourdes*, unde ajunge Lună 10 Sept.; doctorul îl face să fie instalat în spitalul „*Notre-Dame des Sept Douleurs*”.

Marți, în 11, către 1'30' Doctorul Clément (d'Hyères) și Dr. Decrette vin la spital pentru

Ziua I

Ședința comitetului central

Comitetul central sosește Vineri după masă, cu un mare număr de membri, în fruntea lor vicepreședintele Gelu Egri, dela București. Și deodată cu el, un grup puternic de alți fruntași din toate părțile. Semn bun. Numai de-ar schimba Dumnezeu vremea, care ține să fie ploioasă și friguroasă.

Comitetul fără zăbavă se adună în sala de festivități a Școlii Normale, și își începe ședința. Iau parte la ședință canonicii Ioan Agârbiceanu-Cluj, Aloisie Tăutu-Oradea și I. Georgescu, apoi Dnii Victor Birlea-Lugoj, Dr Florentin Mihali-Sighet, Ștefan Suci-Baia-mare, ing. V. Borda, Dr G. Bulgăr, Dr Avram Cosma, Mihail Găzdac, Dr Emil Labonțiu, Dr Titus Malai, Dr Victor German și Dr Victor Heteș.

Se discută asupra rapoartelor ce se vor prezenta congresului: al secretarului general și al casierului. Se citește și proiectul de buget pentru anul 1936. Cel dintâi ia cuvântul vicepreședintele Gelu Egri, apoi Păr. Agârbiceanu, Păr. Georgescu, prof. A. Cosma, Dr E. Labonțiu, Păr. Tăutu, Dr Vitus Mălai și Dr Bulgăr. Se fixează în amănunte programul și ordinea de zi a ședințelor viitoare și se precizează sugestiunile ce se vor face Congresului, privind activitatea în viitor.

Ședința terminată, membrii din comitet și intelectualii iau masa comună în sala Casei Culturale.

După masă Dna Dr Vlcaș-Timișoara își desvoltă conferința despre presă și rolul ei. Documentat și științific arată că sunt două prese, una de activitate destructivă, alta de activitate constructivă trebuie să se inspire din dogma creștină.

Arată apoi că la noi, organizarea unei astfel de prese ar fi lipsă de fonduri considerabile, cari nu se pot aduna decât din contribuția mulțimii, și anume 2 lei de suflet la an, ceea ce ar face în trei ani vre-o 12 milioane.

Arată de-asemeni oportunitatea de-a participa la expoziția mondială a presei din Vatican, din 1936, pentru care stăruie să se facă preparativele din bună vreme, ca să ne putem prezenta cât mai demn.

Ziua II

Lucrările Congresului se încep cu Dumnezeu. La ora 8 dimineața se celebrează Sf. Liturghie, pontificată de Il. Sa prepozitul Iacob Popa dela Blaj, asistat de 12 caonici și preoți. Răspunsurile liturgice le dă mângâietor eorul din Careii mari. Predica o ărește cu avânt și sinceritate Păr. Ioan Gârleanu, franciscan român. Se cuminecă un mare număr de credincioși, mulți intelectuali.

Ședința întâi

După liturghie lumea trece în sala de festivități a Școlii normale, unde are loc întâia ședință a congresului. În sălile învecinate țin, simultan, ședința, Uniunile Mariane ale femeilor, Corurile, Comisia operei Pontificale a misiunilor, și Astrul.

Congresul Agrului îl prezidează Dl Gelu Egri. Se invoacă ajutorul Spiritului Sfânt, și se intră în ordinea de zi. Se verifică raportul secretarului general și al comitetului asupra anului de gestiune expirat. Remarcăm din acest raport, că atât organizațiile cât și numărul membrilor arată un spor însemnat față de trecut. Cu toate greutatețile pe cari le pune în cale vremea cu frământările ei multiple, cu criza ei deconcertantă și cu mizeria ei, Agrul e în continuă activitate. Organizațiile, în special cele eparhiale, și numeroase locale, n'au fost forme goale, ci s'a muncit în ele cu dragoste și interes. Toate organizațiile eparhiale au ținut în anul expirat foarte reușite congrese dieceezane, cu programe bogate și cu participare împunătoare de membri. Se constată apoi că viața religioasă a agrisților e în plin progres: biserica e corectată tot mai des, iar oaspeții la masa Domnului sporesc mereu. Cărcumelo se închid tot mai multe, înjurăturile scad. Se depun silințe stăruitoare în elădiri de biserici noi și în împodobirea lor. Ingrijirea săracilor și bolnavilor se intensifică. »Ziua Copilului« e prăznuită potrivit importanței ce o are. Adunări, conferințe, și șezători creștinești, la sate și la orașe. Etc. etc.

În legătură cu acest raport, Păr. Canonic Aloisie Tăutu pune în discuție problema adunării fondurilor de propagandă, și preconizează necesitatea de-a se încasa taxele de membru. La dis-

cuție iau parte și Can. Georgescu, Aug. Cesma și Laur. Moldovanu. Soluția este ca Agrul în schimbul taxei să pună în mâna membrilor o cârtică de cuprins bun.

Se mai pune în discuție și chestiunea infilțării episcopiei ortodoxe a Maramureșului, pe care congresul o declară.

În continuare s'au fixat în linii generale problemele cari să facă obiectul discuțiilor în ședința administrativă de după masă.

Simultan cu ședința congresului general, țin ședință și Uniunile Mariane a femeilor Române Unite, ca secție femonină a Agrului, sub președinția Dnei Marla Iepure, și în prezența păr. canonic Ștefan Roșianu în calitate de canonic ecleziastic. În această ședință se citesc rapoartele pe parohii și se stabilește programul de activitate pe viitor.

Iar în altă sală a Școlii Normale e întrunită comisiunea Operei Pontificale a Misiunilor sub președinția Păr. Canonic Nicolae Brinzeu, care face referata acestei chestiuni, din care, între altele, reiese că noi românii am primit din partea acestei opere Pontificale, ajutoare în sumă de 70 milioane, eată vreme noi nu am răspuns la apelurile ei nici cu 1/2 milion. Se decide organizarea sistematică a acestei Opere pe dieceze și parohii.

Ședința a doua a Congresului

Deschisă după masă, la ora 15, este închisă în întregime diforitelor probleme de activitate din viața Agrului, cari toate se leagă în chip firesc de rapoartele Comitetului. Oasuri de discuțiuni, pe cât de vii și interesante pe atât de importante. Deși smulse din frământarea zilei provocate de constatări dureroase a unor stări de lucruri intolerabile, discuțiunile s'au ținut totuși la o linie înaltă de demnitate, de unica grijă a intereselor generale, bisericăști și naționale.

Ședința are loc în sala teatrului Carmen Sylva. E prezidată și aceasta de infatigabilul D. Gelu Egri, care printr'o scurtă dar înflăcărată vorbă fixează rostul congresului din acest an. Se dă mai întâi cuvântul Dnui V. Hetco-Vinga, care rezumă raportul secretariatului și al comitetului, asupra activității Agrului din anul care a expirat.

Urmează raportul casierului, citit de Dl. L. Moldovanu-București, din care se constată că sin-

a-l vizita și îl află vindecat: emoția lor a fost așa de puternică încât neputându-și-o stăpâni, ei nu știură să articuleze cel mai neînsemnat cuvânt în decurs de câteva minute. Examinează bolnavul și constată dispariția absolută a întregii boli.

Bolnavul e condus la Biroul de constatări medicale. Douăzeci de medici îl examinează: fața sa este surzătoare, înfățișarea fericită, schimbare totală.

În prudenta lor înțelepciune, medicii n'au conchis imediat la vindecarea totală, în 17 Sept. 1934.

Ei au recunoscut oficial aceasta numai în 11 Sept. 1935.

*

Tot în mod miraculos e vindecat și Resasco Annibale, născut în 21 Mai 1909.

Ei vine la Lourdes cu pelerinajul din Gênova (Italia) în 1932.

Diagnosticul foarte puțin liniștitor, desătâlnia în el infecțiune tuberculoasă, cu inflamația bronchiolilor și bășicuțelor plămânilor.

Radiografia semnală încă o îngroșare a plevrei, în partea stângă — jos. Avea și emoptizii repetate și pe deasupra suferea de criză de nervi.

Emoptizii, în mod particular, erau abundente de mai mulți ani, tusa îl pustia, istovirea era sensibilă, pofta de mâncare era foarte slabă. Mai mult, el îndura numeroase crize în timpul nopții, cu puternice zgârciuri

(contractiuni) generalizate, urmate de ușoare emoptizii de flegmă învrăstată de sânge.

Bolnavul a făcut să fie transportat la Lourdes, împotriva avizului doctorilor. În Sept. 1933, în timpul venirii, simptomele sunt aceleași și, mai mult, orice mișcare activă sau pasivă îi este imposibilă. O slăbire generală îl cuprinde și e transportat culcat.

În 11 Sept. 1933, el revine dela Lourdes. »Șocurile« termice au dispărut. În mod simțitor el se declară mai bine. Febra intermitentă de care bolnavul suferă în fiecare zi și pe care nici un febrifug nu o făcea să se îmblânzească a dispărut.

Reîntors la clinica »San Martino« din Genova, unde fusese acceptat în 7 Iunie 1932, el putu să iasă de aici definitiv în 26 Oct. 1933, sporind cu 16 kg. dela reîntoarcerea din Lourdes. Dela ieșirea din spital până în 13 Aug. 1934, când de nou a fost examinat la Lourdes, și-a mai adăugat încă 5 kg. Examenul confirma vindecarea absolută a bolnavului pe care n'a putut decât s'o întărească întrunirea medicilor Biroului de constatări medicale din 10 Sept. 1935.

Acest caz de vindecare este unul dintre acelea cari au atras în mod particular atenția medicilor din Biroul de constatări medicale. Totuș, dat fiind unele stări nervoase ale suferinșului, el n'au volt de loc să declare caracterul supranatural vindecării, deși o apreciază cu toate acestea mult.

Se știe, de fapt, că, în justa sa severitate, Biroul de constatări medicale reține cu foarte mare greutate cazurile de vindecări privitoare la funcțiunile corpului chiar dacă ele sunt cu desăvârșire adevărate. »Căci, declară medicii, aceste vindecări sunt, fără îndoială, vindecări cari se săvârșesc la Lourdes însă ele nu sunt neapărat vindecări de Lourdes«.

Cu toate acestea, bine că această minune nu e recunoscută de supranaturală, ea merită să fie semnalată, căci bolnavul se bucură astăzi de o sănătate deplină, pe care nu și-ar fi recăștigat-o poate dacă n'ar fi venit la Lourdes.

*

Ultima vindecare miraculoasă e cea a Surorii Marla Martial, care constituie un caz superb de vindecare pe care Biroul de constatări medicale l-a reținut, rezervându-și facultatea de-a-l proclama caracterul supranatural numai după câștigarea unui mic supliment de informații, care, pentru moment, îi lipsește.

Iată expunerea amănunțită a acestei vindecări după declarațiile Margaretel Giry, în călugărie Sora Marla Martial, din ordinul »La Nativité de Notre-Seigneur« (Nașterea D. N. I. Hr.).

În 1924, în urma unei căzături, s'a ales cu foarte multe vânătăi (contuziuni) pe cari însă le-a neglijat la început, până în momentul când, prin ordinul superiorului sale, a fost trimisă la Dr. d'Allainm. Fără a juca

gurul izvor de venit al Agrului a fost contribuția benevolă a credincioșilor, colectată prin biserici. În fruntea acestei colecte stă eparhia Maramureșului. Totalul însă deabia atinge suma de 78.000 Lei. Congresul aprobă contul de gestiune a anului 1935, precum și bugetul pentru anul 1936.

Dna Dr. Bogdan aduce salutul reuniunilor femecești, iar studentul Mărginean citește raportul activității Astru-lui (Asociația studenților români uniți) ocupându-se în special de munca depusă de organizația studențească din capitală, ca secție constitutivă a Agrului.

A vorbit apoi Păr. Dr. Titus Mălai și a referat în chestiunea adusă în publicitate de Dnii Onisifor Ghibu și Stelian Popescu referitor la acțiunea revizionistă prin catolicism. Cu un lux de argumente, care-i fac cinste, Păr. Mălai, risipește întreg norul de suspiciuni ce s'a debitat împotriva Papei și a noastră dumviratul pomenit. Urmarea firească a fost că întreg congresul a primit cu căldură soluția propusă de părintele referent. În aceeași atmosferă caldă și de înaltă înțelegere a problemelor se succed referatele Dlor Dr. Lobonțiu, I. Agârbiceanu, Aug. Cosma și Ionel Pop.

Dar vremea tace și trece. Se apropie terminul de primire al Înălților Arhieriei. În clipa din urmă se ridică ședința și pleacă toată lumea la gară. Nici nu ajung să sosească toți când stopează trenul, din care descind în urale și sunet de fanfară P. S. S. L. Dr. Valeriu Traian Frențiu și Dr. Iuliu Hossu. Înălții oaspeți sunt întâmpinați cu cuvinte de bucurie și cinstitie de prefectul Mihai Gurseu, Dr. M. Daraban, primarul Careilor, Gelu Egri, vicepreședintele Agrului, Dr. Benedict Rusu, președintele local al Agrului, Dna Dr. Văleanu, în numele marianistelor; iar fetițele Nonica Văleanu și Cornelia Terdic le oferă minunate buchete de flori. Tuturona le răspunde cu adevărată dragoste părintoască păr. ep. Frențiu.

Dela gară înălții prelați sunt conduși la biserică românească. Se formează un convoi mareț, pe care-l deschid două cete de călăreți săteni, în portul lor dela țară, între cari menționăm deosebit pe coloniștii din Lucăeni. Pe tot parcursul străzii Regele Ferdinand se încolonează elevii și elevele școlilor primare și secundare, supravegiate de profesorii lor.

La biserică se slujește vecernia. După terminarea ei, publicul trece la Casa Culturală, unde P. S. Sa Dr. Valeriu T. Frențiu oficiind sfințirea apei, face binecuvântarea casei, isprăvind cu o frumoasă cuvântare ocazională. Se răspunde, din partea credincioșilor din localitate, din partea d. Dr. Ioan Gherman.

După o scurtă gustare, la ora 9 seara, are loc, în sala teatrului Carmen Sylva, un frumos și foarte reușit concert, dat de corul catedralei din Oradea, condus de măestrul F. Hubic, de corul din Zălau și corul din Carei, condus de profesorii Dunca și Basca. Nu vrem să măgulim nici pe conducători nici pe coriști: atâta însă trebuie să spunem, că toată lumea a rămas încântată. În pauză au rulat filmurile serbărilor dela Lugoș, al unui pelerinaj la mănăstirea Nicula, și al inaugurării noului lăcaș de învățătură al Școlii Normale din Oradea.

Ziua a III-a

Ne trezim în muzică de fanfare și de clopote. Norii de ieri și alaltăieri s'au risipit. Ua soare tiazăr și luminos polește cu raze strălucitoare întreg orașul.

Sf. Liturghie

La curtea largă a bisericii s'a improvizat un altar uriaș, la care grăbesc 16 canonicii și preoți. Se apropie ora 9 când trebuie să se înceapă Sf. Liturghie. Se îmbracă zoriști, ea să poată primi la timp pe iubiții Arhieriei. Soriști și P. S. L. L. la ora fixată, încep în tempo de mare sărbătoare sfânta slujbă.

La dreapta și stânga altarului două tribune mari, cari nu pot cuprinde notabilitățile. Sosește și președintele, Dl. Ministru Valeriu Pop, încourajat de suita membrilor din comitetul Agrului. Iar lumea cuprinde curtea întregă, emoționată și evlavioasă, condusă de preoți și fruntașii mireni în căntări și fălăit vesel de prapori și drapele. Numărul participanților trece binecuvântat de 15000 cu toată siguranța.

Predica festivă cade în sarcina Prea-sfințitului Iuliu al Cluj Ghersei, care se și achită de ea cum numai el se pricepe. Lumea rămâne cu adânc întâmpărită învățătură evan-

Aceste vindecări miraculoase, cari depășesc puterile naturii, n'au lipsă de nici un comentariu. Și har Domnului, nu sunt nici cele dintâi și sigur nici cele din urmă. Cine a avut fericirea să meargă în pelerinaj la Lourdes a putut vedea deasupra peșterii multele eârje și aparate, de toate solurile, cari, odinioară, au servit infirmitățile omenești, și pe cari, vindecășii le-au închinat Mariei în semn de recunoștință pentru grațiile primite. Iar în biserică pereții sunt căptușiți cu tablete de marmoră. (Ex voto) ca mulțumire sf. Fecloare pentru darurile împărțite cu mână largă. Despre realitatea vindecărilor miraculoase de acolo, recunoscute oficial ca tari, nu se poate îndoi decât cel care nu vrea să admită peste tot supranaturalul.

Pr. Șt. B. Dragu

Oaspeți din Siria. Doi mitropoliți și un arhimandrit de sub ascultarea, și în numele lui Alexandru III, patriarhul ortodox al Antiohiei, au fost în vizită la Sanctitatea Sa, Patriarhul Miron, al Românilor ortodocși. De înțeles bucuria și de o parte și de alta: s'au văzut și îmbrățișat frații întru aceeași credință. — Aici mai notăm doar atâta, pentru mai bună înțelegere a informației: Patriarhul Antiohiei ca sediul în Damasc are sub ascultarea sa 400.000 suflete cu 15 mitropoliți și aproximativ 400 preoți. Și se află actualminte, sub raport pecuniar, la mare ananghie...

ghelieș, că într'adevăr singură credința e salvatoarea noastră.

În cursul Sf. Liturghii, la cumințare, se face împărțirea comună și generală. Comitetul Agrului în frunte, ea să-i urmeze marea de credincioși. Cei doi arhieriei și cei doi diaconi, Barbu și Stan, din patru potire săvârșese actul sfânt. Numărul împărțășilor se urcă fără exagerare, în ziua aceasta, la 2000.

Procesiunea euharistică

La sfârșit se face încolonearea la grandioasa procesiune euharistică. În frunte pâlcul de călăreți al Lucăenilor, apoi, la rând, o fanfară militară, apoi un grup de fetițe prezăriad petale, Clerul, conșelebrant și celebrant, baldachiaul sub care P. S. S. Arhieriei poartă preasfânta taină, președintele și comitetul, intelectualii, și în urmă grupul pe comune, șuvoiul desfășurat al satelor. Ordine perfectă, reelegere pioasă. Impresionanta procesiune se termină aproape de ora 2 după mesă.

Aici este locul să pomenim numele aceluia care a condus și organizat procesiunea. Este Rev. Părinte arhidiacon al Careilor, Alexandru Ghera.

Ședința festivă

După o mică gustare, servită celebranților la masa ospitalieră a păr. Visar și arhidiacon, Ghera, precis la ora 14^{1/2}, se deschide ședința festivă. Sala teatrului de astădată se dovedește neîncăpătoare. Nu cuprinde nici pe intelectualii. Noroc că afară în străzi s'au instalat megafone, ca întreg publicul să poată urmări desfășurarea congresului.

Scena e ocupată de Preasfințitii Episcopi, comitetul Agrului și autoritățile.

Lucrările încep cu invocarea Spiritului Sfânt. Urmează la cuvânt P. S. S. Valeriu al Orăzii, care evidențind importanța procesiunilor Euharistice, și peste tot cultul euharisticului Isus în viața creștină, deschide congresul, dă cuvântul președintelui, d. Valeriu Pop, care își rostește una din cele mai vibrante, mai înflăcărâte și mai convingătoare discursuri. (Il dăm deosebit).

Vorbște apoi P. S. Sa Episcop Iuliu, și mulțumește cu căldură Dlui președinte că a știut să se facă tălmăciu nefericit al revendicărilor bisericii noastre. Și într'adevăr, devotamentul către M. S. Regele, este crezul tuturor fiilor Bisericii unite. Precum solia de pace și împreună lucrare către toți fiii patriei, exprimă vederile de înaltă concepție creștină și profund patriotism ale așeleiaș bisericii.

Prefectul, Dl. Dr. Mihail Gurseu, salută congresul în numele guvernului.

Primarul Careilor, Dl. Dr. Nicolae Daraban, dă expresie ferisirei care stăpânește populația orașului că poate găzdui acest congres, care oconstitue cea mai grăitoare afirmare a elementului românesc la granița de vest a țării.

Reprezentantul Bisericii ortodoxe, Părintele protopop Ignășie Borsa, grăiește în spiritul frățietății și cu aceeași speranță a colaborării între cele două asociații, Agrul și Forul, pentru înălțarea morală a Românilor de pretutindeni.

Sentimentele confesiunilor minoritare tălmăcește preotul catolic, Dr. Földoari.

Mai vorbesc, cu elan și devotament față de biserică, Dnii: Dr. Benedict Rusu, președintele local, Olga Dr. Vicaș în numele Uniunilor Mariane a femeilor Române Unite; studentul Brânzeu în numele Astrului; Dna Dr. Ghera în numele reuniunilor femecești; Corneliu Pop în numele școlilor; Aurel Cosa în numele Astrei. La sfârșit Păr. Canonic Dr. Aloisiu Tăutu ține o conferință instructivă despre mijloacele prin care se poate răspândi mai eu folos

seamă de observațiile doctorului, dânsa a continuat să lucreze, și în Ianuarie 1932 numai, Dr. Louf, după radiograme la clinica Dr. Decherf, i-a ipus odihna la pat.

În luna Martie 1932 au pus-o într'un aparat de ghips, pentru a face călătoria la Orange. În decursul anului 1933 starea sanitară a ei se agrava tot mai mult; în 1934, simțind ca niște rupturi în șira spinării, i-se păru că moare. Ospitalizată la Sainte-Marthe din Avignon, fotografia cu razele "X" îi descoperă o leziune. De nou e pusă în aparat de ghips. Cele mai mici mișcări ale capului îi cauzează dureri îngrozitoare. Corsetul fiindu-i stricat, doctorul decide repararea lui pentru mai târziu, din cauza slăbiciunii ei prea mare.

În această stare, ea pleacă la Lourdes, pe o targă. După o baie la piscină, se simți revenită la starea normală. Orice amorfie, orice dureri au dispărut cu desăvârșire. Mai întâi a crezut că e vorba de o simplă ameliorare. Reîntoarsă la Orange, un auto a condus-o până la poarta mănăstirii, unde o aștepta un cărucior de bolnavi... Dar atunci strigă: „Eu pot să umblu”. Surorile o însoțiră până la camera sa... Duminica viitoare se duse la capelă fără ajutor și fără durere, făcând acelaș lucru și în zilele următoare.

De atunci, puterile i-au revenit și ea lucrează. A cules chiar și fructe de pe pomi, cu ajutorul unei scări, cecece n'a făcut nici când în viața sa.

Agrul. Se citesc, apoi telegramele ce le-a primit congresul: dela Dl. Ministru *Al. Lapedatu*, *I. Ministru Cipdianu*, P. S. S. *Episcopul Rusu*, I. P. S. S. *Mitropolitul Cisar*, P. S. S. *Episcopul Fiedler*; P. S. S. vicarul capitular *Dr. Victor Macaveiu* etc.

Se citesc apoi dările de seamă ale comisiunilor de verificare. Dl. *Dr. Victor Ciurdariu* citește raportul general, iar Dl. *Laurențiu Moldovan* raportul casieriei. Congresul le aprobă.

În urmă dl. prof. *Traian Pop* invită congresul ca pentru anul viitor să se întrunească la *Tg. Mureș*, când se va face și sfințirea bisericii noi. Congresul primește invitația cu mulțumiri.

De încheiere Dl. *Dr. Ionel Pop* citește moțiunea (o dăm și noi în întregime) pe care congresul o aprobă în unanimitate.

Se citesc telegramele omagiale către *Sfântul Părinte, Papa Pius XI*; către *Maj. Sa Regele Carol II* și către Dl. *Alex. Lapedatu*, Ministrul Cărilor.

Inchiderea Congresului

După aceste Dl. Președinte *Valeriu Pop* închide congresul, aducând mulțumiri tuturor pentru interesul ce l-au arătat acestei manifestațiuni grandioase a Bisericii Române Unite. Casei culturale ce s'a inaugurat îi donează suma de 25000 Lei.

Congresul ia sfârșit cu binecuvântarea P. P. S. S. Episcopi.

Masa comună

S'a dat în casa culturală și au participat peste 400 invitați.

Seara, s'a ținut în sala teatrului *Carmen Sylva concursul de cântări* al corurilor țărănești, cu succes foarte frumos. S'au distribuit mai multe premii. — Peste puțină de a da, fie și numai sumar, numele tuturor participanților de nivel mai înalt, cari au participat la acest congres. (g. d.)

Lumea de bine începe să se lămuriască. În legătură cu sărbătoarea manifestației dela Carei *Curentul* dela București, prin peana distinsului publicist *I. Dimitrescu*, și *Națiunea Română* din Cluj prin d. *At. M.* aduc, la loc de frunte, o seamă de considerații pe cât de măgulitoare pentru noi, pe atât de juste și de obiective.

1. Fixând adevărul că la congresul dela Carei s'a făcut din partea conducătorilor autorizați ai Românilor uniți o precizare de simțăminte, aspirațiuni și metode ce nu poate rămânea ne semnalată în viața religioasă și politică a țării, d. *Dimitrescu* continuă: „Semnificativă fu desigur cuvântarea ponderată a I. P. S. episcopului *Dr. Iuliu Hossu*, amintind că Biserica unită nu este vrăjmașă decât a urii stupide între frați, de vreme ce rostul ei este acela de a anima necesara comuniune sufletească între toți fiii Neamului românesc. Admirabilele recomandățiuni — bine venite într-o vreme când atâția diletanți ai byzantinismului își închipuie că rostul esențial al Bisericii ortodoxe ar fi acela de a trata pe Români uniți ca pe niște eretici de sectă, evanghelizându-i cu compasiunea cu care ar fi creștinate triburile unor primitivi! Este destul de amabil din partea acestor uniți, — priviți, — că au discreția să nu facă prea mult caz de unele pătențe superiorități de organizare ale Bisericii lor, regentată de principii cari constituie de veacuri cea mai admirabilă arhitectură morală, și pe cari d. ministru *Valeriu Pop* le-a făcut aclamate într-o magistrală cuvântare.”

La încheierea articolului „Definiții bine venite”, d. D. mai face și remarcă justă că chiar și dacă s'ar vorbi de „Internațională” catolică,

aceasta este astăzi „singura internațională fecundă pentru propășirea civilizațiunii umane”.

2. Cotidianul clujan după ce elogiază bunele gânduri ce le-a avut Sf. Scaun în toată vremea pentru neamul românesc, și veștejind și apucătura păcătoasă a celor ce vreau să aprindă focul urii între frați pe temă confesională, se oprește la concluzia: „Între bunele prietenii cu cari se mândrește statul nostru încă tânăr, este aceea a Sfântului Scaun. În cursul timpului am beneficiat larg din sprijinul Sfântului Părinte dela Roma. Ori de câte ori acesta ne-a putut întinde o mână de ajutor, a făcut-o fără șovăire. De asemenea legături avem absolută nevoie, și noi nu ne putem dispensa de acei cari ne-au făcut numai bine, pentru a face jocul dușmanilor, cari atâta vreau, cum a arătat d. ministru *Dr. Valeriu Pop*. — La Carei s'a pus sfârșit unui război ce descreașă se trudeau să-l provoace între cele două biserici naționale”.

Da, asta e credința noastră: lumea de bine începe să se lămuriască.

Moțiunea dela Carei

Congresul sesizându-se de nedreptele atacuri îndreptate cu atâta rea credință și neînțelegere a intereselor superioare ale Statului împotriva Sf. Scaun și a Augustei persoane a Sf. Părinte dela Roma, declară din nou și cu toată energia, neclintită sa credință și alipire către Scaunul papal al Romei, ocrotitor și susținător al intereselor neamului românesc; făcând zid de apărare în jurul Augustei persoane a Sf. Părinte, Suveranul nostru spiritual, și respinge cu energie toate atacurile îndreptate ce-L ajunge din partea celor rău voinți și neînțelegători, și protestează cu energie împotriva pomenirii nedrepte și a calomniilor nedemne prin care se năzuiește a se atinge persoana Suveranului Pontific, cu scopul de a slăbi încrederea și alipirea fiilor bisericii noastre către Scaunul Papal, încreștinătorul și binefăcătorul nostru de totdeauna.

1. În această ordine de idei congresul veștejește și respinge campania dusă împotriva concordatului cu Sfântul Scaun, concordat cerut și realizat de oameni luminați ai neamului, cu înțelegerea în vedere a intereselor superioare ale neamului și ale țării.

2. Congresul păstrează sentimente de profund devotament și vie recunoștință față de Majestatea Sa Regele Carol II, iubitorul nostru Suveran, care prin gestul participării sale regale la serbările bisericii noastre din anul trecut la Lugoj, prin spiritul de dreptate și obiectivitate egal de protegitor al tuturor cultelor din țară, si-a câștigat și mai mult dragostea și alipirea noastră neștearsă și neuitată.

3. Congresul general al Agrului adunat aici la această frontieră de vest a țării, pe pământul udat de lacrimile și sudoarea sutelor de generații ale credincioșilor bisericii Române Unite, care formează și acum masa compactă a elementului autohton din aceste regiuni de Vest ale țării, protestează cu dâră energie împotriva oricărei tentative dușmănoase și știrbire a hotarelor de Vest ale țării și declară că credincioșii acestei biserici vor forma zid de apărare cu sufletele și cu trupurile lor al acestor hotare pe veci așezate în urma drepturilor poporului românesc și prin vitejia fiilor săi.

4. Congresul respinge cu indignare și revoltă sufletească terfelirea în presă a persoanelor înalților noștri arhierici și înconjurându-l cu toată dragostea noastră, le oferim în tregul sprijin și concurs în purtarea sarcinilor grele a conducerii bisericii și a sufletelor noastre.

5. Congresul, lămurit asupra problemei Statusului Catolic din Ardeal, cere cu insistență, în interesul neamului și al bisericii Române Unite neîntârziata punere în aplicare a zisului Acord dela Roma pentru ca aceste interese să fie cât mai curând satisfăcute. Se declară solidar și aprobă întocmai atitudinea președintelui său general în această chestiune, precum și atitudinea în celelalte probleme cuprinse în recenta sa declarație dela Blaj.

6. Constatând cu satisfacție procesul realizat din formula cu privire la avort în proiectul de Cod penal în urma atitudinii demne a iubitorilor noștri Arhierici și a influenței președintelui nostru general, acum ministru al Justiției, Congresul face apel la toți membrii săi și la toți bunii patrioți ai acestei țări, ca să ia o atitudine energetică împotriva primejdiei ce se pregătește neamului prin înscrierea în codul penal a practicii vătămătoare de moravuri a avortului medical. Cerem ca în acel cod să fie înscrisă formula la care s'a ajuns în urma comisiunii Camerei, spre a fi în concordanță integral cu principiile moralei creștine, patrimoniul spiritual și obșteac al întregului popor românesc.

7. Congresul general regretă orice luptă confesională, păgubitoare deopotrivă bisericii și neamului. Respinge cu energie acuzarea cu lipsă de patriotism a bisericii care a deșteptat și propagat sentimentul național al poporului român. Protestează împotriva oricăror mijloace și unelte de vrajbă și prozelitism, cum sunt înființarea de episcopi și parohii în teritorii compacte române unite, cu scopul de a desbina și a turbura armonia între frați.

8. Congresul solicită cu toată tăria pentru clerul român-unit, salarii demne și conforme pregătirii sale academice, corespunzătoare rolului său de conducător și moralizator al poporului român-unit creștin.

9. Constată cu regret că doleanțele bisericii române-unite cu privire la rolul ei la sărbătorile naționale, la învățământul religios în școlile de toate gradele, la numirea de învățători uniți pentru educarea religioasă-morală a copiilor ei din școlile statului, la îngrijirea spirituală a soldaților uniți, cuprinse în moțiunea dela Lugoj, n'au fost nici măcar luate în seamă de autoritățile în drept. Protestează împotriva acestei inexplicabile tăceri. Solicită concursul autorităților administrative și judiciare pentru combaterea plăgii sociale a concubinajelor și a violării repaosului duminical.

10. Congresul hotărăște continuarea activității de formarea conștiințelor, organizarea și delimitarea cadrelor conform expunerii directorului spiritual. Hotărăște pășirea la realizări practice pe terenul presei, conform sugestiilor făcute de Comitetul său de presă.

Ziare și „Minuni”. Confracții dela „Telegraful Român” nu ne mai slăbesc cu epitețe care de care mai dreptmăritoare, pentru crima de a nu ne închina Maglavitului și maglaviteanului. În Nr. 45 din 27 Oct. c., vizându-ne pe noiăștia dela „Unirea”, ne dau gata probând cu sibiano-ortodoxă frăție „glumele de ieftină calitate” și „secaturismul de bufoni comandați al scribilor de pe Târnavă, cari nu pot deveni serioși decât atunci când se tratează despre cine știe ce *Margaretă* sau *Don Bosco* din peninsula iberică sau China”.

La așa apostrofare ce să facem? Tăcem chitic. Și dăm cuvântul d. *N. Iorga*, care-l și ortodox și membru în înalte dicasterii sinodale și pricepător într-ale ortodoxiei, cel puțin atâta cât dela „Telegraful”, și cu dragoste de ortodoxia română. Să vorbească deci d. *Iorga* prin „*Neamul Românesc*” al *DSale*:

„Hotărât că presa noastră, în lipsă de

material pentru vacanță, ar putea să caute alte subiecte decât cronică zilnică a „minunilor” care tind a ne înfățișa drept ceea ce nu suntem: un popor ireal, de un misticism bolnav, și, față de unii șarlatani, vânzători sau sprijinitori de viziuni, drept niște naivi gata să primească orice poveste.

(...) Treacă vederea lui Dumnezeu-Tatăl „îmbrăcat numai în păr afară de vârful unghiilor” și aureola exact în ceasurile trei după amiază a nevinovatului Petrache Lupu, dar avem acum pe fata de lângă Urlați, pe cea de lângă Pașcani, pe a treia de deunăzi, pe pensionarul dela Galați care a văzut pe Dumnezeu de trei ori și pe care-l supără faima clobanului dela Maglavit, pe luptătorul dela Timișoara contra lui David. De ce nu se deschid oare porțile tuturor caselor de nebuni din România, unde sunt atâția oameni buni, religioși și cari au viziuni autentice încă mai curioase decât a „moșului” care cere insistent să i se puie un scaun în altar până ce preotul satului se lasă convins și nu mai îngăduie pe stăpânul Cerurilor să rămâie în picioare?

A tulbura sufletele simple, a le face să caute binele trupesc și sufletesc aiurea decât în realitățile pe care trebuie să le admitem sacre fiindcă doar nu ni le-a dat Satana pe care Petrache Lupu îl și definește „cu coadă, dar fără coarne”, a smulge dela muncă puterile care nu se pot închina lui Dumnezeu mai bine decât îndeplinind-o, a călca peste textele Scripturilor și a înjosi misiunea preoților, făcându-i auxiliari ai tuturor visionarilor, a degrada figura creată de geniile artei a Creatorului înfățișând-o în caricatura trivială a inculților, nu e faptă bună iubiți colegi de gazetărie.

Așa d. Iorga. Cei dela „Telegraful” însă nu vreau să înțeleagă.

Adevărata Doamnă a Crucii

de Valerio Valeri
Nunțiu Papal

Acum doi ani am avut marea cinste de a fi interpretul celor mai profunde sentimente de admirație ale corpului diplomatic, în fața nobilei figuri a Reginei Elisabeta, ale cărei trăsături armonioase fuseseră fixate pe vecie în monumentul sugestiv care se poate vedea astăzi în parcul castelului Peleş. Această ceremonie de neuitat mi-a revenit în minte de curând, admirând frumoasa evanghelle scrisă și iluminată pe pergament, trimisă de Regina Elisabeta marelui Papă Leon al XIII-lea, cu ocazia jubileului său, și care astăzi se găsește printre colecțiile superbe ale Vaticanului.

Sunt fericit că mi-se prezintă astăzi un nou frumos prilej spre a putea prezenta omagiile mele unei ființe tot atât de nobile și de auguste, Reginei Maria. Pene mai autorizate decât a mea vor arăta patriotismul Său arzător, spiritul său politic și acele talente de scriitoare și de artistă cari O apropie atât de mult de Regină Elisabeta. În ce mă privește, ceea ce m'a impresionat mai mult și ceea ce admir mai presus de orice la Majestatea Sa, este neobositul Ei spirit de sacrificiu și de caritate creștinească; admirabilul Său devotament, generozitatea Sa fără margini față de toate mizeriile. Copii, infirmi, bătrâni, răniți, toți au simțit binefăcătoarea mângăiere a iubirii Sale maternel Poate de aceea, — dacă nu mă înșel, — Ea a arătat totdeauna o preferință, pentru acele reproduceri artistice cari O reprezentau în costum național sau în acela al Crucii roșii.

Adevărata Doamnă a Crucii, care nu numai că S'a aplecat asupra durerilor spre a răspândi balsamul speranței și al reconfortării, dar care a știut să îndemne prin exemplul Ei

plin de avânt, alte inimi generoase și să formeze astfel echipe vibrând de activitate și de iubire a aproapei.

Să-mi fie permis, ca în această privință, să povestesc aci o mică anecdotă: într'o zi am întrebat pe Surorile dela St. Vincent de Paul cari au la București un sanatoriu bine canoscut, despre originile lor și despre modul și împrejurările în care au venit în România.

— „Fondatoarea noastră este Sora Pucci — mi-au răspuns toate într'un singur glas — este acea Soră care a însoțit pe regina Maria în vizitele Sale făcute holericii în 1913 și care a murit în timpul marelui război la Iași”.

Am aflat mai târziu că, într'adevăr, sora Pucci, femeie de talent și de anvergură rare, după ce a trăit câțiva ani în Macedonia, unde s'a ocupat într'un mod cu totul special de țărani români, a venit la București. Aci, în momente penibile, împreună cu alte inimi generoase, ea s'a îndrumat pe calea luminoasă de caritate, brăzdată de Regina Maria. La moartea ei Majestatea Sa a scris un articol admirabil, de care Surorile dela St. Vincent de Paul își amintesc mereu. În realitate, niciodată vreo Regină n'a scris în cinstea unei simple călugărițe un panegiric atât de frumos.

Nu se poate spune mai mult! Nu este oare adevărat că operile de caritate ale Reginei Maria alcătuiesc un poem, și că ele ar putea fi comparate, într'un sens spiritual, prin frumusețea lor și prin delicatețea lor, cu acele minunate broderii și cu acele străluciri ale Reginei Elisabeta, despre care vorbeam mai sus?

Mă inclin în fața acestei Doamne Regale a cărei diademă este țesută din bunătate mai mult decât din perle și diamante prețioase, și rog pe Dumnezeu s'O păstreze încă multă vreme iubirii augustei Sale familii și a poporului român*).

Revărsări ale harului. Numai așa se pot numi misiunile populare ce se țin mereu, când într'o parte când într'alta, a Provinciei noastre mitropolitane. Fără să intrăm în amănunte, pentru cari ne lipsește spațiul, încreștăm la acest loc sfintele misiuni ținute de păr. Ioan Ploscaru mai în vară la Brăila, Galați și Ploiești, cu roade îmbelșugate, și cele din Chinari, conduse de păr. Liviu Chinezu din Blaj, la începutul lui Septembrie c.

În Octombrie c., de sărbătoarea sf. mucenic Dumitru, (25—27), în Arhidieceză, precum suntem informați, s'a făcut parte de bucuria deprinderilor sufletești mai multor parohii. Le dăm pe rând, în serie alfabetică. 1. *Cacova*. Preot misionar: păr. Iuliu Căpâlnianu din Vereșmort. Se înregistrează 670 cuminecări. 2. *Micești* (distr. Alba-Iulia). Preot misionar: păr. Dumitru Neda, redactorul nostru. Cuminecări foarte numeroase. Fac impresie nespuse de bună cele trei forțe didactice locale cari au fost în fruntea copiilor de școală la Masa Sfântă. 3. *Ocnitza*. Preot misionar: păr. Elie Magda, parohul Maierilor Albei Iulii. Mărturisiri și cuminecări: 752. Biserica mereu tixită, deși timpul a fost foarte nefavorabil. 4. *Olejea*. Preot misionar: pă. Liviu Chinezu, prof. de religie din Blaj. Mărturisiri și cuminecări numeroase. 5. *Pătrîngenii*. Preot misionar: păr. Dr. Vasile Cergizan, prof. în Turda. Roade mângăietoare și în această parohie mică. 6. *Rupea*. Preot misionar: P. Leon I. Manu, egumenul sf. mănăstirii a Moiseiului. Aproprieri de Sfintele Taine: 294.

*) Aceste admirabile rânduri de omagiu au fost scrise de ilustrul Decan al Corpului Diplomatic dela București din prilejul împlinirii alor 60 ani de viață ai Majestății Sale Regina Maria, și au apărut în „Universul”, de unde le și reproducem. (N. R.)

În eparhia Clujului știm că s'au ținut misiuni populare la Bistra, vestitor al cuvântului fiind păr. Dr. Titus Malaiu, prof. de teologie la Cluj, și în Negrilești, unde truda misionarului a reușit păr. Vasile Câmpianu, parohul Mălușului, darul Domnului fiind în ambele locuri cu apostolia slujilor sale (La Bistra s'au spovedit și împărțit 1400 suflete. Se înțelege că și aici și pretutindenea frații preoți din jur au ajutat cu tot devotamentul la ascultarea mărturisirilor.

Pus la punct

D. Alex. Lapedatu lămurește pe d. O. Ghibu *)

În articolul „Alea jacta est”, publicat în numărul de astăzi (27 Octombrie) al Universului, d. Onisifor Ghibu, relevând și comentând anumite pasaje din cuvântarea ce am rostit în 6 Octombrie trecut, la adunarea generală a „Frației ortodoxe române”, ținută la Caransebeș, lasă a se înțelege că între cultele cari „prin caracterul lor internațional sau șovin au interese potrivnice Statului”, este cuprinsă și Biserica română unită.

Intrucât, nici un moment, nu pot lăsa ca o asemenea interpretare să-mi fie atribuită, țin să se știe că am considerat și consider Biserica română unită, așa cum poziția ei este fixată în Constituția țării, ca Biserica românească alături de cea ortodoxă și că niciodată n'am confundat-o și nu o voi confunda cu celelalte culte (minoritare), cari, după același Constituție, își au o situație aparte.

Mai mult, ce mă privește, atât ca istoric, cât și ca om politic, nu numai că n'am contestat caracterul și rolul național al Bisericii române unite în istoria neamului, dar l-am afirmat, cu tărie și convingere, ori de câte ori mi s'a dat prilejul. Scrierile mele istorice au fost în această privință, adesea invocate, spre a se arăta aportul însemnat pe care această Biserică l-a adus în dezvoltarea vieții culturale și politice a poporului românesc de peste Carpați. Iar cuvântările mele publice, roșite la atâtea ocazii, ca ministru al cultelor, cu deosebire însă la discutarea și votarea în parlamentul țării a celor două legi organice bisericesti, pe cari le-am prezidat, sunt și ele tot atâtea dovezi ale caracterului ce totdeauna am atribuit Bisericii române unite, ca Biserica națională a neamului, alături de Biserica ortodoxă.

În privința aceasta nu poate fi deci nici un echivoc și nici o nedumerire. Și sunt sigur că alătura de mine stă ori ce conștiință românească, care, cunoscând nenorocirile, pe cari certurile și luptele confesionale între fiili aceluiaș neam le-au provocat în trecutul nostru, își dau seama de primejdia ce ar rezulta, pentru viața noastră națională, dacă ne-am lăsa târâți în vâltoarea unor astfel de certuri și de lupte, astăzi, când, din nenorocire, mai multe sunt cauzele și pricinile ce ne desbină, decât acele care ne împreună.

De aceea, protestând împotriva interpre-

*) Nici că se putea ca înfriguratul atâțător al unității române ortodoxe, d. Onisifor Ghibu, să nu folosească, — se înțelege că more proprio, — „momentul” dela Caransebeș. Temeiul pe care a socotit că poate clădi de astădată a fost vorbirea deacolo a d. ministru al Cultelor Alex. Lapedatu. S'a pus deci pe scris și a trinit în „Universul” din 27 Oct. c., un articol strâns de alură cezariană: *Alea jacta est*, ajungând la concluzia năstrusnică: »Culte stigmatizate de ministrul Al. Lapedatu ca „îndreptate în contra Statului român” vor trebui dezarmate cu forța, dacă nu vor înțelege să depue singure armele». Între aceste culte ce trebuiesc desființate chiar și cu metode căzăcești, firește că după d. Ghibu, era și »uniația». A călcat însă cu stângul când a așternut pe hârtie acele prapăstii. Căci a doua zi tot acolo au venit și lămuririle d. Lapedatu, pe cari le aducem și noi, fără nici un comentariu. Noi le prindem scopul. Poate că și d. Ghibu cu circacii săi. (N)

tării tendențioase ce se încearcă a se atribui cuvintelor mele mai sus amintite, îmi fac o patriotică datorie de a atrage luarea aminte a tuturor bunilor români asupra necesității menținerii unor raporturi armonice și frățești între cele două Biserici românești și de a-i solicita la o acțiune solidară, nu de învrăjbiere, ci de unire, pe toate chestiunile de interes superior și permanent ale neamului.

Aceasta a fost și este de altfel atitudinea nu numai a mea, ca ministru al cultelor, dar și a guvernelor din cari am făcut și fac parte, întrucât ea stă la baza politicii bisericești a partidului național-liberal.

Primiți, vă rog, Domnule Director, asigurarea distinciei mele considerațiuni.

București, 25 Octombrie 1935.

Alex. Lepedatu

Miei creștături. La București se scot mici broșurele, aducând, pe câte 8 pagini, viața câte unui sfânt. E bine. Am înaintea mea vre-o 20 fascicule și le frunzăresc cu drag. Fac bine. De aceea îmi plac.

Dar, — poftim și-un *dar!*, — am de făcut și o mică observație: Nu mă împac cu imprecizia terminologiei pe ici, pe colo. Așa, în Vieța Sf. Nicolae dela Myra, la pag. 4, dau de fraza: „Prin ortodoxia și curăția neînvinată a credinței... La pag. 5 alta la fel: „Viteazul biruitor al ortodoxiei creștine...”

Ei bine, eu înțeleg ce vrea să spună autorul (respectiv prelucrătorul); dar oare va înțelege corect și Badea Chimu Păcuraru? Asta-i întrebarea! Că doar pentru el și pentru alții ca el să scot în primul rând acele tipărituri.

Să nu fie deci cu supărare: Pentruca gândul bun să nu deie loc la interpretări greșite, pe viitor să nu se piardă din vedere, că cine scrie pentru mulțime trebuie să fie înaintea toate: foarte precis! (Fr. Sabin Olea).

Vinul nou

— Actualități pastorale-sociale —
de pr. Ioan Brînzeu

Trăim un veac de mari prefaceri. Timpuri revoluționare: Spania, Mexico. În politică tendințe spre absolutism, spre dictatură. În viața economică: producțiune și consum reglementate de Stat. Tot astfel știința, literatura și arta încearcă noul și noul metode, mai mult sau mai puțin bizare.

Nava sfintei noastre Biserici, trecută abia peste Scilla războiului mondial, cu final revoluționar, vâslește, luptând cu mari și potrivnice vânturi, pe marginea Caribdel acoperite în ceața frământărilor sociale.

Cârmaci și vâslași, episcopi și preoți, trebuie să fie la post, încordându-și ultimele puteri, spre a putea conduce nava, cu scumpa încărcătură a sufletelor, la liman.

O mângăere avem totuși: Preasfințitul nostru Arhiepiscop și-a făcut și își fac mereu datorie, strălucind ca pilde vii de jertfă, abnegație și muncă fără preget.

Dar vâsleșii, preoțimea?! O asemănare, (etiam si claudicabit): Vinul nou se toarnă în tot noul. Azi rar mai vezi grâu îmblățit cu mașină de cai. Pretutindeni motoare și tractoare.

Vor fi bune ele și metodele noastre patriarhale, dar cu pas de melc nu mai putem face față nevoilor mereu crescânde.

Vinul nou, apa de viață dătătoare a evangheliei, sălășluește în sufletele preoțești. Ori, chiar fiindcă preoțimea e amintită mereu ca tagmă, un organism viu, rândurile trebuiesc strinse, ca la momentul oportun, să fim una în gândire, în vorbe și acțiune, având răspundere gata la orice problemă.

Vasul ce conține must în fierbere va trebui să albă cercuri de oțel; cele mocănești, de alun, nu mai corespund.

Lărgirea cadrelor se impune. Ne trebuiesc cercuri, cercuri preoțești, cărora, ca să fim în tradiție tot sinoade le vom zice. (*syn-odos* ar însemna drumuri convergente). Dar trebuie să le sporim numărul: Cel puțin o ședință lunară. (Inșă nu la lună).

Învățătorii își țin regulat cercul lor cultural, în fiecare lună și nu fără rezultat. Profesorii câte conferințe nu țin în interesul învățământului! Preoțimea ortodoxă, per eminentiam conservatoare, își are nu numai cercurile ei pastorale ci și asociația.

Ce program vor trebui să albă sinoadele noastre? Temele de până acum, cu subiecte dogmatice, morale sau exegetice, sunt cât se poate de bine venite. Trebuie însă înmulțit numărul lor. (Santem, după o statistică din 1929, aproximativ 1900 preoți (1500 preoți de mir). Biblia are 1329 capitole. Iată că tâlmăcind fiecare preot zelos un capitol anual, am avea în curând întregă biblia tâlmăcită! Ce armă puternică împotriva sectarilor! O lecție practică de cateheză sau o predică model (confia) nu ar putea oare figura în programul acelor sinoade? Oare instrucția multora dintre noi, făcută în timpul războiului sau la cursari, nu e posibilă de nici o completare?

Nu trebuiesc neglijate nici chestiunile economice. Ar fi oare păcat dacă preoțimea a fi organizată în cooperative, avându-și magazia de semănat și magazia de cereale pe districte? Eu de câte ori alerg după comerciantul periclitat rugându-l să-mi cumpere grâul, mă simt adânc umilit și jignit. Apicultura, pomicultura șol. ne dau largi posibilități de a ne întregi salarul fără vecinica cerșetorie la politicieni francmazoni.

O nouă asemănare. În corpul sănătos, sângele circulează neîntrerupt, 76 pulsații la minut, date de micul dinam: inima.

Inima bisericii noastre este fără îndoială Arhiepiscopul, care muștră, îndeamnă și mușcește cu vreme și fără de vreme.

În plămâni, sângele se purifică și se tonifică.

În organismul bisericii noastre avem, în asemănare, central eparhial, unde nu numai ne curățim prin exercițiile spirituale; dar primim și ajutoare de mare preț, prin activitatea reuniunii de misiuni, a comisiilor catehetice etc.

Concluziuni. Mecanismul extracanonice — ca să-i zicem așa, — sau zelul sfânt de apostolle, ce se manifesta — spre mângăerea noastră, în ultimul timp, în biserică noastră, ar avea lipsă, precum observă și p. Septimiu Popa în Nrul ultim al „Unirei“, de o oarecare punere la punct. O coordonare a acțiunii centrale cu cea dela periferie se impune; precum și o sporire a vitezel.

În acest senz mi se pare necesară infiltrația unor nuclee misiunare, catehetice, literare și chiar artistice-muzicale, pe districte. (Baptiștii au maestrul ambulanți, cari instruesc coruri pe mai multe voci). Aceste secțiuni sinodale districtuale vor lucra în perfectă concordanță și armonie cu organele corespunzătoare centrale.

Indrumări practice. Fiecare preot, cel puțin odată pe lună, când își ridică salarul, își vizitează protopopul. Iată momentul când s'ar putea ține sinodul districtual lunar, împreună cu reculegerea sufletescă.

Din fiecare district merge lunar un delegat, la central eparhial... pentru ridicarea salarelor. Iată momentul când se poate lua — pe ușor, — contactul cu organele centrale, bucurându-se până la jertfă, de a putea promova

cauza lui Hristos. Delegații districtuali perânduându-se.

Nu mă îndoiesc că minți mai luminoase vor găsi poate alte căi, pe cari scopul dorit, intensificarea vieții religioase, fără jertfirea celor vremelnice, să fie mai ușor de amintit. — Ego autem sic cogito.

Pacoste fatală. Am numit cărțile de școală aprobate fără cenzura cuvenită. Deși manualele didactice ar trebui să fie — vorba lui Eminescu, — obiect de îngrijire națională. Pentrucă pot să infecteze generații întregi, săpând astfel temelile existenței neamului.

Într'un articol (Limba Noastră) din „Universul“ (1. XI. 45), d. T. Pisani se ridică hotărât împotriva acestui rău, semnalându-i primejdia. Cu provocare la un „Manual de literatură și limba română“, pentru băieții și fetele din clasa VIII-a, reproduce din el pasagiul imund: „Vom coborî spre caldă, impudica Cybelă... Și-i vom cuprinde coapsa fecundă de femelă... Și peste tot, în trupuri și voci fierbinți, — orgie... Va hohoti imensă Vitala Histerie...”

Cu adevărat: Opus igne dignum, chiar și dacă autorul nu va fi judecat vrednic tocmai de furci.

Știri mărunte

Personal. Preaveneratul Ordinariat arhiepiscopesc a făcut următoarele schimbări și numiri în cler: Păr. Traian Bârza nouhirotonit, admin. parohial la Necrițești; p. Dumitru Popămaș, nouhirotonit, admin. paroh. la Nima-Răciu; p. Moisin Tarna, din Chesler, admin. paroh. la Ighișu nou; p. Lazar Lupu din Ernea, admin. paroh. int. al parohiei Sighișoara; p. Teodor Aldea din Proștea mică, admin. paroh. la Ernea; p. Virgil Papiu din Rachis, admin. paroh. la Nandra; p. Augustin Giurgiu, preot disponibil în Turda veche, admin. paroh. al Gorenii.

Primirea noului nunțiu papal la Praga. Pentru Cehoslovacia Sf. Scaun a numit un nou nunțiu papal în persoana Msgr. Xaveriu Kolar, care a fost primit în 16 Oct. c., de republica vecină, cu onoruri excepționale. Deja la intrarea sa în țară a fost întâmpinat, în cadre sărbătorești, de autoritățile eclesiastice și civile. La Praga a fost așteptat de o mulțime imensă, în frunte cu doi episcopi și doi abați (unul e abatele Zavoral) canonici și alți preoți, și reprezentanții guvernului, dd. Dr. Wellner, Dr. Moser și prelatul Cerny. La scoborirea sa din tren toată lumea l-a aplaudat furtunos, iar asociația „Orel“ (un fel de cercetași) a tinerilor catolici l-a petrecut în sunetul imnului național, dimpreună cu mulțimile celelalte, până la reședința sa.

Sinod protopopesc la Zlatna. Districtul protopopesc de Alba-Iulia și-a ținut în acest an sinodul de toamnă în Zlatna p. Iosif Bogdan. Au luat parte la el 20 preoți, în frunte cu p. V. Urzică, protop. districtual. A impresionat profund mulțimea credincioșilor ce tixiau biserica, sf. liturghie slujită în sobor de zece preoți și cuminecarea, în corpore, a tuturor preoților prezenți și a unui însemnat număr de mireni mărturisitori și ei și preoții, în decursul utreniei. Predica ocazională a rostit-o p. A. Frâncu din Benic. La sinodul ținut după sf. slujbă au conferențiat la tema reglementară p. Boțianu din Bărbăntși și p. E. Magda din Maierii Albei Iulia. S'au luat apoi în discuție probleme de actualitate pastorală-culturală. La masa comună dela casa parohială pe lângă preoți au luat parte și o seamă dintre mireni

